

Consultatieverslag wetsvoorstel 'Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen'

Het wetsvoorstel is van 10 juli tot en met 6 september 2020 voorgelegd voor openbare internetconsultatie. Er zijn 275 internetreacties ontvangen van onder meer gemeenten, jeugdhulpaanbieders, gecertificeerde instellingen, cliëntenorganisaties, beroepsverenigingen, professionals en burgers. Er zijn drie algemene consultatievragen toegevoegd aan de internetconsultatie. Ten eerste is respondenten verzocht zich uit te spreken over het wetsvoorstel en de memorie van toelichting in het algemeen. Ten tweede is gevraagd welke taken, naast het inkopen van regionaal te organiseren zorg voor jeugdigen en het bovenregionaal afstemmen, nog meer bij een Jeugdregio belegd zouden moeten worden. Ten derde is gevraagd welke criteria een rol zouden moeten spelen bij het opstellen van de voorgestelde amvb over regionaal te organiseren zorgvormen.

Bij zowel gemeenten als aanbieders is er steun voor het doel van het wetsvoorstel om de beschikbaarheid van met name de specialistische zorg voor jeugdigen te verbeteren. Gemeenten en aanbieders herkennen de gesignaleerde knelpunten en voelen de urgentie voor verbetering.

Cliëntenorganisaties en beroepsverenigingen stellen voor hun inspraak bij de totstandkoming van de voorgestelde regiovisie wettelijk vast te leggen. Dit kan volgens hen het beste op lokaal niveau plaatsvinden. De uitwerking van bovenregionale samenwerking wordt, vergeleken met de overige punten, als summier ervaren. Er wordt gevraagd naar verheldering van de bovenregionale afstemming, de regie op dat proces, hoe de professionals/de inhoudelijk deskundigen worden betrokken en de rol van de expertisecentra. Beroeps- en wetenschappelijke verenigingen vragen specifiek aandacht voor zorginhoudelijke verbeteringen en voor de expertise van medisch specialisten bij de toegang tot de jeugdhulp. De Associatie Wijkteams ziet risico's voor het versterken van het gewone leven en het werken vanuit een gedeelde visie met lokale verankering indien een regionaal toegangsplan, regionale samenwerking en bovenregionale afstemming wordt verplicht.

Aanbieders geven aan dat zij voorstander zijn van transparantie, maar dat zij de voorgestelde eisen buitenproportioneel vinden voor kleine aanbieders. Bijvoorbeeld het hebben van een intern toezicht van drie personen op een organisatie met niet veel meer dan 10 zorgverleners, wordt onevenredig geacht.

Gecertificeerde instellingen zijn positief over het wetsvoorstel, maar vinden dat er meer kaders moeten komen. Zij zien graag dat er meer eisen aan de regiovisie worden gesteld en pleiten voor een landelijk tarief voor kinderbeschermingsmaatregelen /jeugdreclassering en aanscherping van het wetsvoorstel met betrekking tot eenduidige inkoop en verantwoording.

De reactie van de VNG richt zich op vijf hoofdpunten. Veel gemeenten geven in hun internetreactie aan zich aan te sluiten bij de reactie van de VNG.

1. De grote nadruk in het wetsvoorstel op de beschikbaarheid van specialistische jeugdhulp miskent volgens de VNG en gemeenten de samenhang in het sociaal domein en de noodzaak om hulp dichtbij de inwoners te bieden;
2. Met het voorgestelde wetsvoorstel stuurt de rijksoverheid op een hoog detailniveau op de invulling van de jeugdhulpplicht door gemeenten;
3. Met het wetsvoorstel wordt onvoldoende recht gedaan aan de regionale diversiteit en aan de zich ontwikkelende gemeentelijke praktijk van de NvO;
4. Het wetsvoorstel zou gemeenten onvoldoende als medeoverheid erkennen en introduceert een rol voor de NZa die wezensvreemd is aan het sociaal domein;
5. Het wetsvoorstel opent de deur om continu nieuwe eisen aan gemeenten te stellen met de voorgestelde kan-bepalingen en delegatiebepalingen.

De samenwerkende organisaties voor jeugdhulp (BGZJ) vinden het wetsvoorstel een stap in de goede richting en is voorstander van het strak regelen op een zo hoog mogelijk niveau. De reactie richt zich op negen hoofdpunten:

1. Alles op regionaal niveau, tenzij...
2. Geen nieuwe bovenregionale samenwerkingsverbanden, maar landelijke inkoop.
3. Dát regionale samenwerking is geborgd, is belangrijker dan hÓe een regio er uitziet.

4. Uitbreiding van zorgvuldigheidseisen bij inkoop (en verantwoording).
5. Faire tarieven: meer nodig dan alleen een amvb met bouwstenen.
6. Jeugdautoriteit met doorzettingsmacht en ruime bevoegdheden.
7. Jeugdbescherming en jeugdreclassering: 'verlengde overheid' vraagt landelijke regie.
8. Meer eenduidigheid in de toegang: regionaal schaalniveau.
9. Ontwikkel kwaliteitsnormen & expertisecentra: onderzoek, opleiding en kennisontwikkeling.

De Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV) vindt het wetsvoorstel niet ver genoeg gaan en verwacht van het wetsvoorstel geen merkbare verbeteringen voor jeugdzorgwerkers en gezinnen. De FNV pleit onder meer voor een geormerkt (hoger) jeugdbudget, standaardtarieven en minder marktwerking. De FNV heeft voor de lange termijn een stelselherziening voor ogen met een geringere rol voor gemeenten. De FNV pleit voor een Stichting Jeugdzorg en een Stichting Jeugdbescherming, waarbij medewerkers in dienst zouden moeten komen.

De Kinderombudsman geeft in zijn internetreactie aan dat de maatregelen uit het wetsvoorstel navolgbaar zijn en bij kunnen dragen aan de versterking van de rechten van kinderen. De Kinderombudsman vindt het positief dat als uitgangspunt wordt genomen dat jeugdigen en ouders/verzorgers betrokken zullen worden bij het opstellen van de regiovisie en jeugdigen hierbij een adviserende rol krijgen. Het zou goed zijn dit recht op participatie minder vrijblijvend te maken aldus de Kinderombudsman.

Naar aanleiding van de ontvangen internetreacties is het wetsvoorstel op verschillende onderdelen aangepast en is de memorie van toelichting verhelderd. Hieronder worden de belangrijkste aanpassingen toegelicht.

Aanpassingen ten aanzien van versterken regionale samenwerking

De voorgestelde bepalingen terzake regionale samenwerking zijn, mede als gevolg van bestuurlijke overleggen met gemeenten en aanbieders, aangepast en een aantal van de aanvankelijk voorgestelde delegatiebepalingen is komen te vervallen of gewijzigd.

- De aanleiding en probleemschets zijn verhelderd en de nut en noodzaak van het wetsvoorstel is sterker benadrukt.
- De voorgestelde regiovisie is meer op hoofdlijnen beschreven en er is in de toelichting expliciet opgenomen dat de regiovisie wordt opgesteld samen met jeugdigen, hun ouders en professionals. Verder wordt in de toelichting voorgesteld dat gemeenten in hun regiovisie aandacht besteden aan de aanpak van wachtlijsten en het omgaan met complexe casuïstiek.
- De aanvankelijk voorgestelde delegatiebepaling over extra aan de regio op te dragen taken is komen te vervallen.
- De aanvankelijk voorgestelde verplichting tot een 'op overeenstemming gericht overleg' (OGOO) is komen te vervallen.
- De aanvankelijk voorgestelde delegatiebepaling over bovenregionale schaalindeling en extra onderwerpen voor bovenregionale afstemming is komen te vervallen.
- De tekst in de toelichting over de voorgestelde amvb die beschrijft welke specialistische zorg voor jeugdigen regionaal georganiseerd zou moeten worden, is aangepast. De toelichting beschrijft de criteria die hebben geleid tot het opnemen van de genoemde zorgvormen en er wordt nagedacht om in de amvb een mogelijkheid op te nemen voor gemeenten om af te wijken. Tevens zal er in de amvb worden ingegaan op specialistische ambulante expertise voor complexe casuïstiek.

De aanvankelijk voorgestelde delegatiebepaling ten aanzien van een toegangsplan is vervallen

Naar aanleiding van de internetconsultatie is besloten de aanvankelijk voorgestelde delegatiebepaling voor een toegangsplan te laten vervallen. Bij diverse respondenten is er veel steun voor het implementeren van de vijf basisfuncties voor de toegang, maar niet om deze in de Jeugdwet vast te leggen. Dit zou volgens hen te zeer ten koste gaan van de gemeentelijke beleidsvrijheid en lokaal maatwerk. Het versterken van lokale teams staat hoog op de lokale, regionale en landelijke agenda. De regering wil deze ontwikkelingen de tijd geven en ziet daarom vooralsnog af van een wetwijziging op het punt van de toegang. Bij de toelichting over de regiovisie is wel aangevuld dat er beschreven moet worden hoe de lokale toegang verbonden is met de regionaal georganiseerde zorg voor jeugdigen.

Voorgestelde bepalingen ter zake goed bestuur en financiële verantwoording aangepast

Naar aanleiding van voortschrijdend inzicht in de periode na de internetconsultatie is besloten de voorgestelde bepalingen ter zake goed bestuur en financiële verantwoording in het wetsvoorstel enigszins aan te passen. In overeenstemming met de bestaande praktijk worden de solistisch werkende jeugdhulpverleners expliciet uitgesloten van de verplichting tot het schriftelijk vastleggen van de taakverdeling en openbare jaarverantwoording. Daarnaast kunnen bij amvb categorieën van jeugdhulpverleners worden uitgesloten van de verplichting om de financiële verantwoording te laten onderzoeken door een registeraccountant.

De verplichting tot het organiseren van intern toezicht bij een aanbieder van meer dan tien hulpverleners is behouden, gelet op het belang van de interne toezichthouder binnen de organisatie en de vergelijkbare eisen gesteld aan Zvw- en Wlz-zorgaanbieders in de Wtza. Bij amvb kunnen uitzonderingen geformuleerd worden zoals dat in het besluit Wtza is gebeurd. De voorgenomen inwerkingtreding van de (aangescherpte) eisen aan de openbare jaarverantwoording en de verplichting tot transparante bedrijfsvoering is uitgesteld tot de datum van inwerkingtreding van een aanvullend wetsvoorstel waarin onder andere het toezicht op deze twee bepalingen wordt ingericht.

Voorstellen rond verbetering van inzicht in en toezicht op zorg voor jeugdigen worden in een afzonderlijk wetsvoorstel opgenomen

De belangrijkste aanpassing ten opzichte van het wetsvoorstel zoals dat in consultatie is gebracht, is dat in het voorliggende wetsvoorstel geen voorstellen zijn opgenomen ten aanzien van de voorgenomen verbetering van het inzicht in de ontwikkeling van de beschikbaarheid van zorg op het terrein van jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering, en de verbetering van het toezicht op de naleving van de financiële verantwoordingsverplichtingen. De ontvangen adviezen, uitvoeringstoetsen (onder andere van de NZa) en internetreacties op dit punt vragen nadere bestudering en verder overleg met betrokken partijen. Zij zullen worden meegenomen in de voorbereiding van een afzonderlijk wetsvoorstel over het verbeteren van het inzicht in en toezicht op zorg voor jeugdigen. In dat wetsvoorstel zal onder andere worden ingegaan op het uitwisselen van informatie tussen toezichthouders.